

Homer – wieszcz epoki heroicznej starożytnej Grecji

(Dokończenie ze strony 9)

dzic Homer najbardziej prawdopodobnymi są Chios i Smyrna, ale nie ma wątpliwości, że przewędrował całą Egeę, a możliwe nawet, że odwiedził Troadę jak i Itakę. Przyjmuje się również, że nie był ślepy.

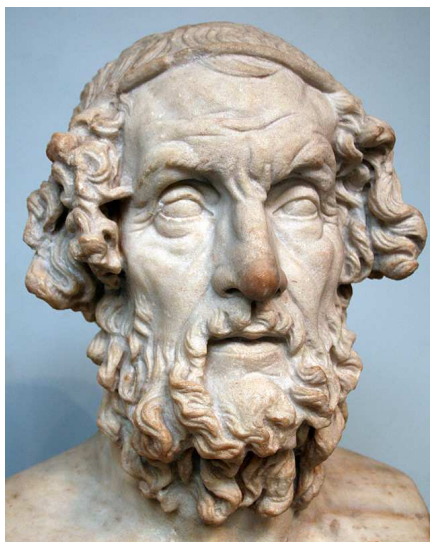

Foto: Wikipedia

Homer – rzymska kopia hellenistycznej rzeźby z II wieku p.n.e.

Można przyjąć dzisiaj, że Homer był Jończykiem i żył w końcu VIII wieku p.n.e. Był przekazicielem tradycji, który znacznie przewyższał pieśniarzy jacy byli kiedykolwiek i gdziekolwiek. W efekcie odkryć archeologicznych prowadzonych w Grecji lądowej, na wyspach oraz na zachodnim wybrzeżu Turcji, mamy jaśniejszy pogląd na rozwój Greków i na to co osiągnęli w okresie między około 1600 a 700 r. p.n.e., czyli w okresie epoki brązu i początkach epoki żelaza. Jest to historia rozwoju i upadku różnych ośrodków władzy i szkół artystycznych, historia zmian w architekturze, jest to historia plemion mówiących po grecku, ich poszukiwań, rozprzestrzeniania się, podbojów i zakładania kolonii. Niewyczerpana energia Greków sprawiła, że nawet dotarli do równin Europy wschodniej czy południowej Rosji na wybrzeża Egei. Zetknęli się ze starszymi i wyższymi cywilizacjami Krety, Egiptu i Lewantu. Pod wpływem orientu (jako jego sukcesorzy byli blisko tysiąc lat później) rozwinęli nową formę pisma, wprowadzili nowe typy budowli, okazali się ponadto najzręczniejszymi wytwórcami broni i ceramiki. Opanowali morza i rozciągnęli

strefę swych wpływów na obszarze od Sycylii do Syrii. Uporczywa agresywność przyniosła im pomyślność na kilka stuleci, lecz potem u schyłku epoki brązu stała się powodem katastrofy i rozbitcia. Ale głęboka zakorzeniona wytrwałość i zaradność dała im możliwość przeżycia, przegrupowania i stopniowo stworzenia nowego świata na ruinach starego.

W czasie tych znamienitych kolei losu Grecy zachowali swój język, kontynuowali swoją religię i jak się wydaje, nie zaniechali nigdy uprawiania sztuk pięknych ani recytacji pieśni heroicznej. Podstawowa ciągłość cywilizacji Greckiej sprawiła, że legendy odziedziczone z epoki brązu były przekazywane z pokolenia na pokolenie. Legendy należy odróżniać zarówno od mitów, jak od podań ludowych. Mity to prymitywny ekwiwalent wiedzy w tym znaczeniu, że próbują wyjaśnić powstanie i urządzenie świata. Podania ludowe to prymitywny ekwiwalent rozrywki w rodzaju sztuk scenicznych lub filmów w tym sensie, że ich funkcja polega na dostarczaniu popularnej rozrywki przez zabawianie słuchaczy zręcznymi i fantastycznymi historyjkami. Legendy zaś są opowieściami o przeszłości które zna cały naród i w które wierzy. Takie legendy zawierają domieszkę mitu bądź podania ludowego lecz w zasadzie stanowią odzwierciedlenie bohaterskich czynów i niezwykłych przygód postaci historycznych. Jeśli znajdują odbicie w prozie przybierają postać sag. Jeśli znajdują odbicie w poezji są często określane jako pieśni czy ballady. Najwcześniejsze zachowane legendy Greków zostały zawarte w poezji Homera. Grecki termin określający komponowanie i recytację w stylu homeryckim brzmiał: "opiewanie sławnych czynów mężów".

Foto: Wikipedia

Homer i jego przewodnik – obraz Williama-Adolphe'a Bouguereau z 1874 roku

Mężowie ci byli królami i wojownikami, którzy jak należy przypuszczać żyli w „epoce heroicznej” w końcowej fazie epoki brązu a czyny ich łączono głównie dwoma wielkimi wydarzeniami – wojną przeciw Tebom i wojną przeciw Troi.

W zakończeniu trzeba powiedzieć, że cała starożytność czczyła imię Homera, ale prawdą jest również to, że właściwie nic o jego osobie nie wiadomo. Krążyły życiorysy poety niezgodne ze sobą i na pewno w znacznym stopniu zmyślane. Wiadomo, że siedem miast wiodło spór o to, które z nich jest ojczyzną największego epika greckiego. Niektórzy uważali go za współczesnego wypadkom przezeń opisywanych, to jest wojnie trojańskiej (przeliczano na około roku 1200 p.n.e.). Inni natomiast sądzą, których jest więcej, że Homer żył nawet kilkaset lat po upadku Troi. Aleksander Krawczuk napisał kiedyś mądre słowa: „Dla ludzi tamtych czasów dobrem najwyższym było zdobycie szerokiej sławy oraz przekazywanie potomności swego imienia i pamięci czynów. W ich rozumieniu była to jedyna forma nieśmiertelności dostępna człowiekowi. Aby nie ściągnąć na siebie złej sławy wojownicy bez wahania szli ku pewnej zagładzie, nawet ku walce z przeciwnikiem silniejszym. Pragnienie sławy nieśmiertelnej kazało wysoko cenić tych, którzy byli poetami-pieśniarzami. Dzięki temu żyć będą tak długo jak długo trwać będzie nasza europejska kultura”. W języku polskim istnieje kilka przekładów Iliady i Odysei:

Franciszek Ksawery Dmochowski wydał swoje tłumaczenie w całości w latach 1800-1801. Jan Czubka w 1921 roku – jego przekład jest dziełem znakomitego filologa. Ignacy Wieniewski w 1961 roku – wydanie londyńskie w niewielkim nakładzie uchodzi za tłumaczenie najwierniejsze i najczytelniejsze. Aleksander Krawczuk *Wojna Trojańska – Mit i historia* z 1971 roku. Księga pierwsza – *Achilles*. Księga druga – *Agamemnon*. Księga trzecia – *Helena*. Księga czwarta – *Troja*. Księga piąta – *Hektor*. Księga szósta – *Trojanki*. Księga siódma – *Eneasz*. Epilog – *Powrót Patroklosa*.

Wiesław Prastowski

